

Datum: 2025-12-10

Ärendenummer: SLK-2025-00946

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L7@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2025/01907

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

De samlade konsekvenserna av samtliga förslag inom migrationsområdet behöver utredas

Inom ramen för migrationspolitiken har regeringen under senare år tillsatt ett flertal utredningar. Därutöver har det tillsatts utredningar på andra områden som har betydelse för de frågor som utredningens arbete avser. Sett till den mängd förslag som lämnats på såväl migrationsområdet som andra närliggande områden under senare tid är det svårt att med säkerhet överblicka hur föreslagna författningsändringar kan komma att påverka varandra samt vilken effekt som redan genomförda ändringar kan förväntas ge totalt sett. Ingen utredning har haft i uppdrag att göra en total översyn av migrationslagstiftningen, eller att säkerställa att de förslag som lämnats inom olika delområden ger upphov till ett enhetligt och välfungerande regelsystem. Det innebär också att ingen utredning har gjort en bedömning av vilka konsekvenser samtliga lagförslag kommer att få för de människor som omfattas av dem. Göteborgs Stads bedömning är att de samlade konsekvenserna måste utredas ytterligare med hänsyn tagen till barnkonventionen och andra konventioner om mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av detta anser Göteborgs Stad att utredningens förslag ska avstyrkas.

Risk för negativa effekter på individer och familjer

Utredningens förslag innebär tydliga skärpningar av det nuvarande regelverket och kommer sannolikt att få negativa konsekvenser för enskilda individer och familjer. Förändringarna väntas påverka berörda människors psykiska hälsa och livsvillkor, men kan också få konsekvenser för integration och etablering i samhället. Utredningen menar att dessa konsekvenser behöver vägas mot syftet med förslagen och utredningens uppdrag, nämligen att så långt som möjligt anpassa den svenska regleringen till miniminivån enligt EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden. Mot bakgrund av detta bedömer utredningen att förslagen gör det möjligt att fortsatt ta hänsyn till enskildas intressen på ett sätt som är förenligt med Sveriges internationella åtaganden. Samtidigt bedömer utredningen att de negativa konsekvenserna är motiverade för att uppnå syftet med förslagen. Göteborgs Stad delar inte den bedömningen.

Syftet med förslagen är att öka incitamenten till arbete och egenförsörjning, vilket på sikt kan ge positiva effekter. Göteborgs Stad instämmer i att kraven på egenförsörjning och egen bostad som villkor för familjeåterförening i vissa fall kan skapa incitament för att

lära sig språket, få ett arbete och skaffa ett boende. För dessa personer kan kraven förväntas förbättra integrationen. Samtidigt medför villkoren en risk för att integrationen försvåras för de individer som inte kan uppfylla dem. Att inte uppfylla kraven för familjeåterförening kan leda till en sämre integration då individer som är ofrivilligt separerade från anhöriga ofta blir emotionellt och psykiskt belastade. Detta kan leda till sämre förutsättningar att lära sig språket och till en sämre etablering på arbetsmarknaden. Det finns också en risk att nyanlända prioriterar osäkra arbeten framför att studera sfi och delta i etableringsinsatser, vilket leder till en snabbare försörjning men kan få konsekvenser för integrationen på längre sikt.

Utredningens förslag kan innebära psykiska påfrestningar och ökad stress för många personer, inte minst personer med tidsbegränsade eller på annat sätt osäkra anställningar. Ytterst innebär förslaget en risk för att förlängning inte kommer att kunna beviljas den anhörige och att dennes rätt att vistas i Sverige därmed upphör, med familjesplittring som följd. För anknytningspersonen kan förslaget innebära en ökad stress på grund av den osäkerhet som kravet kan ge upphov till gällande familjens möjligheter att få stanna tillsammans i Sverige, men även den press som det kan antas innebära att kravet i första hand riktas mot honom eller henne. Det kan göra att personer hamnar i en svagare ställning på arbetsmarknaden på lång sikt. Det kan även öka risken för att personer utnyttjas av oseriösa aktörer. Det finns också en risk att försörjningskraven kan leda till att personer med hjälpbehov avstår från att söka samhällets stöd av oro för att det kan påverka möjligheterna för familjen att få stanna i Sverige.

Förslagen innebär sammantaget en försämring för barn

Av barnkonventionen framgår att det vid bland annat lagstiftningsåtgärder i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa samt att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder för att tillförsäkra barn ett sådant skydd och en sådan omvårdnad som behövs för deras välfärd. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i konventionen utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt. Konventionsstaterna ska också vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro. Vidare ska konventionsstaterna säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja utom i de fall då behöriga myndigheter, som är underställda rättslig prövning, i enlighet med tillämplig lag och tillämpliga förfaranden, bedömer att ett sådant åtskillande är nödvändigt för barnets bästa.

Göteborgs Stads bedömning är att de föreslagna lagändringarna innebär vissa försämringar ur ett barnperspektiv. De föreslagna villkoren för familjeåterförening riskerar att få negativa konsekvenser för barn och unga som omfattas av regleringen, då deras barndom och ungdomsår påverkas. Vissa barn kommer att påverkas av införandet av en väntetid innan familjeåterförening kan ske. Detta riskerar att skapa oro, stress och påfrestningar för både barn och föräldrar. Förslaget innebär även negativa effekter för de anhöriga som till följd av väntetiden kommer att behöva vänta på familjeåterförening i hemlandet. För barn som får vänta längre på att få komma till Sverige kan anpassningen när familjeåterförening väl äger rum också bli svårare.

Förslaget om fortsatt tillämpning av försörjningskravet vid förlängningsärenden kan också leda till negativa konsekvenser, även om möjligheten till undantag finns. Samtidigt bedömer utredningen att kravet på sikt kan ha positiva effekter om det främjar självförsörjning och därmed minskar riskerna för ekonomisk utsatthet, vilket annars kan påverka barns hälsa, skolgång och sociala inkludering negativt.

Göteborgs Stad anser att vissa delar av förslaget har positiva inslag, bland annat ökad tydlighet kring uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen, vilket kan skapa trygghet för barn nära myndighetsåldern. Även borttagandet av kravet att ett barn ska vara ogift för familjeåterförening får anses positivt ur ett barnperspektiv. Sammantaget innebär dock förslagen en skärpning av nuvarande regler och därmed en försämring för barn ur ett övergripande perspektiv.

Konsekvenser på jämställdheten

Kvinnor beviljas i högre grad uppehållstillstånd på anknytningsskäl till en make eller sambo än män gör. När majoriteten av asylsökande är män riskerar kraven för familjeåterförening att drabba kvinnor negativt då de i större utsträckning än män blir kvar i hemlandet eller under dåliga förhållanden i närområdet. De blir beroende av att mannen måste uppfylla villkoren innan de har möjlighet att få ett uppehållstillstånd på anknytningsskäl. Enligt Göteborgs Stad riskerar därför kvinnor att hamna i en beroendeställning i förhållande till män.

Även förslagen att ta bort möjligheterna att bevilja fortsatt uppehållstillstånd när en anknytningsgrundande relation har upphört - på grund av att sökanden har fått en särskild anknytning till Sverige - kommer i högre grad att påverka kvinnor. Fler kvinnor än män beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Förslaget skulle kunna innebära en risk för att fler personer kommer att stanna i destruktiva relationer av oro för att ett uppbrott kan påverka möjligheten att få stanna i Sverige. Förslagen om utökade möjligheter att beakta våld i nära relation i anknytningsärenden bedöms däremot kunna få positiva effekter ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom det kan bidra till att förebygga våld mot kvinnor.

Konsekvenser för Göteborgs Stad

Enligt utredningen kan förslagen få negativ påverkan på kompetensförsörjningen i offentlig sektor. En mer restriktiv migrationspolitik förväntas påverka möjligheterna att klara välfärdens kompetensförsörjning, såväl på kort som på lång sikt. Bristen på arbetskraft är en av de största utmaningarna för kommunerna. Enligt Göteborgs Stads kompetensförsörjningsprognos 2023-2032 kommer arbetskraften och tillgången på kompetens inte räcka för välfärdens behov de kommande tio åren. Många tjänster blir allt svårare att rekrytera. Utifrån den demografiska utvecklingen kommer yrkesgrupperna inom äldreomsorgen, i synnerhet undersköterskor, att påverkas mest. Men även stödassistenter, lärare och förskollärare behövs för att staden ska klara sitt uppdrag. Möjligheterna att tillgodose bristen på arbetskraft är mycket begränsade, såväl inom välfärden som på arbetsmarknaden i stort. De senaste åren har det skett en stor ökning av antalet utrikes födda personer som arbetar inom välfärden, särskilt inom äldreomsorgen. Nästintill hela ökningen av sysselsatta kommande och föregående tioårsperiod består av utrikes födda personer. Ökningstakten väntas dock minska framöver på grund av den omlagda migrationspolitiken.

Det kommer att få konsekvenser för stadens utförande av välfärdstjänster och i förlängningen för de människor som dagligen tar del av kommunens insatser i form av äldreomsorg, funktionsstöd, förskola och skola. Göteborgs Stad anser att en bedömning av hur kompetensförsörjningen i offentlig sektor påverkas behöver baseras på samtliga föreslagna förändringar inom migrationspolitiken och bedömer att konsekvenserna inte har utretts tillräckligt.

Enligt betänkandet kommer förslagen inte innebära några nya åtaganden för kommunerna och därmed inte heller några ekonomiska konsekvenser för dessa. Göteborgs Stad delar inte utredningens bedömning av att ekonomiska konsekvenser för en kommun uppstår endast vid nya uppdrag till kommunen. Eftersom kommunerna ansvarar för välfärd för sin befolkning, kan alla förändringar som påverkar människors livsvillkor och hälsa innebära ökade behov av kommunala insatser och därmed också generera en ökad kostnad för kommunerna.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Hampus Magnusson (M) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från M, D, L och KD den 4 december 2025 (bilaga A).

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Daniel Bernmars yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 8 december 2025 (bilaga B).

Göteborg den 10 december 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga A

Yrkande (M), (D), (L) och (KD)

Yrkande angående Yttrande över remiss från Justitiedepartementet - Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen antar skrivelsen i detta yrkande som Göteborgs stads svar på remissen.

Yrkandet

De övergripande utgångspunkterna

Göteborgs Stad har tagit del av betänkandet. Eftersom delar av regelverket redan har ändrats genom lagstiftning och regeringen aviserat ytterligare skärpningar, kommer mer detaljerade synpunkter lämpligen att lämnas i samband med remisshanteringen av det omarbetade förslag som regeringen aviserat.

Utredningens inriktning

Göteborgs Stad ser positivt på utredningens övergripande inriktning mot ett tydligare, mer sammanhållet och förutsebart regelverk för anhöriginvandring. En stärkt struktur och tydligare villkor kan bidra till ökad rättssäkerhet och bättre förutsättningar för etablering och självförsörjning.

Utveckling av regelverket

Det är positivt att regelverket ses över i syfte att öka tydligheten, förbättra styrningen och skapa långsiktighet i mottagnings- och etableringsprocesserna. En enhetligare prövning och mer förutsägbara villkor är värdefullt för både enskilda och berörda samhällsaktörer.

Bedömning

Göteborgs Stad ser fram emot att ta del av regeringens kommande omarbetade förslag och avser att återkomma med mer detaljerade synpunkter när detta remitteras.

Göteborgs Stad är i positiv till utredningens inriktning och välkomnar regeringens fortsatta arbete med att utveckla regelverket för anhöriginvandring.

Yttrande angående Remiss från Justitiedepartementet – Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Yttrandet

Vi delar inte Göteborgs Stads slutsats att utredningen SOU 2025:95 bör avstyrkas i sin helhet.

Vi menar att det är fullt rimligt att anpassa Sveriges regler för anhöriginvandring till EU-rättens miniminivå och säkerställa att regelverket inte är mer generöst än vad internationella åtaganden kräver. Flera av de förslag som presenteras riskerar att öka anhöriginvandringen i stället för att begränsa den. Det är olyckligt och står i direkt konflikt med de nationella målen om att minska migrationen till en hållbar nivå.

Om behovet av tydligare och mer restriktiva regler

Göteborgs Stads yttrande lyfter återkommande farhågor om att skärpta regler kan påverka individer och familjer negativt, framför allt ur psykologiskt och socialt hänseende. Dessa resonemang bortser från den grundläggande principen att migrationslagstiftningen inte kan bygga på individuell känslomässig belastning utan måste utgå från rättsstatens krav, samhällsekonomiska realiteter och den långsiktiga integrationsförmågan.

Utredningen misslyckas delvis med sitt uppdrag genom att föreslå en ny huvudregel där personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd i större utsträckning kan utgöra anknytningspersoner. Detta innebär i praktiken en ytterligare öppning för anhöriginvandring och ökad osäkerhet i systemet. Vi motsätter oss starkt en sådan utveckling. Detsamma gäller förslagen som rör barn med skyddsskäl samt föreslagna justeringar av 5 kap. 16 § utlänningslagen.

Vi menar i stället att regeringen bör genomföra de skärpningar som föreslås och dessutom överväga ytterligare justeringar för att skapa ett långsiktigt hållbart regelverk. Utgångspunkten måste vara att anhöriginvandringen fungerar rättssäkert, förutsägbart och i en omfattning som samhället klarar att ta emot utan att kvaliteten i välfärden påverkas negativt.

Det är därför rimligt att tydliggöra vilka grupper som kan vara anknytningspersoner. Internationell rätt hindrar inte Sverige från att exempelvis avgränsa möjligheten för personer med tillfälliga eller särskilt osäkra uppehållsgrunder, såsom alternativ skyddsstatus, internationella studenter, personer med verkställighetshinder eller de som omfattas av 5 kap. 6 § - att agera anknytningspersoner.

En sådan ordning minskar risken för att familjeanknytning används i situationer där en långsiktig etablering ännu inte är möjlig eller säkerställd. Det handlar inte om att värdera människors behov lägre, utan om att regelverket ska vara stabilt, rättvist och hållbart över tid.

På samma sätt finns det inget internationellt krav på att tillåta anhöriginvandring för blivande makar eller sambor. Att begränsa denna möjlighet handlar inte om att ifrågasätta relationers värde, utan om att säkerställa att familjeanknytning bygger på etablerade och reella band, samt att mottagandet sker under ordnade former. En mer förutsägbar och kontrollerad ordning stärker både rättssäkerheten och förtroendet för systemet.

Bemötande av Göteborgs Stads argumentation

Staden argumenterar återkommande för att skärpta regler skulle få negativa konsekvenser för barns hälsa, psykiska mående, skolgång och social inkludering. Resonemangen är långtgående, spekulativa och saknar proportionalitet.

Det är också viktigt att konstatera att barnkonventionen inte innebär en skyldighet att bevilja uppehållstillstånd eller familjeåterförening i Sverige; den innebär en skyldighet att beakta barns bästa i beslutsprocessen. Detta är något helt annat än att anpassa lagstiftningen efter vuxnas migrationsstrategier.

Stadens resonemang om att familjeåterförening kan utebli om försörjningskrav inte uppfylls är korrekt - men det är också hela syftet med försörjningskravet. Regeln finns för att säkerställa att den som vill etablera sin familj i Sverige också har förmåga att göra det utan att vara beroende av välfärdssystemet. Att Göteborgs Stad beskriver detta som ett problem snarare än en nödvändighet visar på en grundläggande felbedömning av migrationspolitikens roll.

Om jämställdhetsperspektivet

Staden menar att skärpningar riskerar att drabba kvinnor eftersom kvinnor oftare kommer till Sverige som anhöriga. Detta är en konsekvens av migrationsmönster, inte av lagstiftningen. Den faktiska jämställdhetsproblematiken i dessa sammanhang handlar snarare om att kvinnor från tredje land ofta hamnar i starkt begränsande och patriarkala familjestrukturer. Att Göteborgs Stad förordar generösare regler riskerar alltså att cementera just de beroendeförhållanden man säger sig vilja motverka.

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det snarare centralt att kvinnor som kommer till Sverige får möjlighet att etablera sig självständigt - inte att underlätta snabb inflyttning till familjekonstellationer som i flera fall präglas av kontroll och begränsade frihetsutrymmen.

Konsekvenser för kommunens kompetensförsörjning

Göteborgs Stad hävdar att skärpt migrationspolitik hotar välfärdens personalförsörjning. Att använda välfärden som argument för ökad invandring riskerar att reducera människor till arbetskraftsresurser. Dessutom bortser resonemanget från det grundläggande faktum att stora grupper utrikes födda står långt från arbetsmarknaden, trots årtal i landet. Den långsiktigt hållbara vägen för kompetensförsörjning är att utbilda och utveckla den redan bosatta befolkningen, inte att fortsätta med en hög invandring som ökar trycket på samma välfärdssystem som man försöker värna.

Avslutande bedömning

Utredningen SOU 2025:95 innehåller flera nödvändiga skärpningar, men den går inte tillräckligt långt. Göteborgs Stads linje att avstyrka hela utredningen vittnar om en fortsatt ovilja att förhålla sig till de strukturella problem som en alltför omfattande anhöriginvandring skapat under lång tid.

Regeringen bör gå vidare med de skärpande förslagen och dessutom skärpa regelverket ytterligare, inte minst vad gäller vilka kategorier som kan vara anknytningspersoner och vilken nivå försörjningskravet ska ligga på. Det är först då Sverige kan få ett robust, rättssäkert och hållbart regelverk för anhöriginvandring - som ligger i linje med både EU-rätten och landets faktiska integrationskapacitet.